

Årsoppsummering 2022

Bakteppe

I 2022 begynte samfunnet å legge koronarestriksjoner bak seg. Gjenåpningen med økt økonomisk aktivitet og i kombinasjon med krigen i Ukraina, førte til forstyrrelser i globale forsyningskjeder med påfølgende prisvekst og økende inflasjon. Gjenopptakelse av økonomisk aktivitet gjorde at Norge opplevde rekordlav arbeidsledighet og flere deler av økonomien opplevde bemanningsutfordringer.

Studenter og elever vendte tilbake til klasserommene i 2022. Innenfor videregående opplæring fortsatte yrkesfaglige studieretning en økende trend og hadde flere søkere enn studieforbereidende. På fagskolenivå og universitet og høyskoler var det en nedgang i søkere sammenlignet med året før, etter to år med rekordhøye søkertall.

Regjeringen la frem et budsjett for 2023 som signaliserte prioritering av vedlikehold og fornying av veg- og jernbaneinfrastruktur fremfor ny utbygging. Ny nasjonal transportplan ble fremskyndet med ett år og arbeidet med å utvikle planen kom i gang i 2022.

Dialog med sektoren

Konnekt fortsatte å styrke kontakten med aktører i samferdselssektoren gjennom året. Regelmessige møter i Konnektrådet der representanter fra EBA, NKF/KS, Spekter, RIF, Bane NOR, Nye Veier deltok, ble benyttet til å få overordnede innspill og forankre kompetansetiltak. Konnekt hadde også dialog med forskjellige deler av sektoren gjennom dialog og møter med divisjonene i Statens vegvesen, kompetanseråd i Bane NOR, samferdselsforum i RIF, rekrutterings- og kompetanseutvalget i EBA og ressurspersoner i MEF. Konnekt har også hatt kontakt med flere virksomheter og fagmiljø for målrettet innsamling av innspill, behov og forankring av tiltak.

Sektoraktørene, både offentlige og private, forteller om flere sammenfallende overordnede kompetansegap. 2022 var preget av et stramt arbeidsmarked innenfor flere fagområder. Flere av kapasitetsutfordringene som sektoren har slitt med over lengre tid ble forsterket av et spesielt stramt arbeidsmarked. Dette inkluderer ingeniørkompetanse innenfor bygg- og konstruksjon, vann og avløp, IKT og elektro og geoteknisk spisskompetanse. I tillegg var sektoren opptatt av tverrgående kompetanser som muliggjør tverrfaglighet og helhetsforståelse, innovasjon, gjennomføring av gode prosesser og realisere gevinster fra digitalisering.

Samarbeid med utdanningsaktører

God dialog med utdanningsinstitusjoner og fagfolk er sentralt for å diskutere og utvikle tiltak som kan bidra til tilførsel av økt og rett kompetanse til sektoren. Konnekt har gjennom året hatt tett kontakt med flere sentrale høyere utdanningsinstitusjoner om både ordinære studier og etter- og videreutdanningstilbud, økt kontakt mellom studenter og arbeidsliv og økt attraktivitet for relevante fag og studier. Dette resulterte i konkrete samarbeidsavtaler om tiltak med OsloMet, NMBU, NTNU og UiT.

Kompetansestatus i sektoren

Ved inngangen til 2022 laget Konnekt et kunnskapsgrunnlag om kompetansestatus i samferdselssektoren, utledet fra offentlig tilgjengelig informasjon og tidligere analyser og forskning. Kunnskapsgrunnlaget inneholder flere relevante funn som bidrar til å informere Konnekts aktiviteter:

- Aktivitet knyttet til samferdselsinfrastruktur sysselsetter om lag 60 000 årsverk.
- Samferdsel er en sammensatt sektor med stor variasjon i kompetansebehov i ulike deler av sektoren. Utførende ledd har en stor andel sysselsatte med yrkesfaglig kompetanse mens prosjekterende ledd og infrastruktureiere har en stor andel med høyere utdanning.
- Det eksisterer kompetansegap i økonomien innenfor naturvitenskapelige, tekniske og håndverksfag på tilnærmet alle utdanningsnivåer.
- Etter- og videreutdanningstilbud er ofte ikke tilpasset arbeidslivets behov med tanke på innhold og fleksibilitet.
- Arbeidsgivere vurderer kompetanse til nyutdannede som generelt god.
- Arbeidsgivere vektlegger relevant arbeidserfaring, praksis og gode karakterer som viktige når de rekrutter nyutdannede.
- Bruk av praksis er mindre utberedt i norske utdanningsinstitusjoner sammenlignet med andre land.
- Samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet er svakere enn i andre sammenlignbare land.

Konnekt analyserte også yrkesfaglig utdanning og samferdsel i 2022 hvor vi så nærmere på oppbygningen av yrkesfaglige utdanningsløp, rekruttering av elev- og student-masse, samarbeid mellom arbeidslivet og utdanningssystemet og utvikling innenfor kompetansepolitikk. I tillegg til å gi nyttig innsikt viste analysen at Konnekt kan spille en positiv rolle i å støtte innsats som gjøres for rekruttering til yrkesfaglig utdanning på videregående nivå, og at både studietilbud rettet på samferdsel på fagskolenivå og overganger fra fagskoler til høyere utdanning er områder Konnekt bør undersøke nærmere.

Innenfor jernbanesektoren ga flere aktører i jernbanesektoren uttrykk for underdekning på fagarbeidere som signalmontør, banemontør og energimontør sammenlignet med etterspørselen i sektoren. Konnekt undersøkte de faktiske forholdene for å etablere en felles problemforståelse. Funnene tyder på at avgangen til alderspensjon vil påvirke jernbanesektoren som helhet de kommende årene, og at sektoren opplever et særlig stramt marked for signalmontører og energimontører med kontaktledningskompetanse. Sammen med sektoraktører som blant annet Spekter vil Konnekt fremover vurdere tiltak som bidrar til mer robusthet i tilgangen på fagkompetanse i sektoren.

Kompetansebehov i sektoren som følge av grønn omstilling var et viktig tema for sektoren og Konnekt gjennom året. Gjennom felles workshops med sektoraktører og utdanningsaktører fikk Konnekt innspill til både utfordringene og mulige tiltak som kan bidra til å øke nødvendig kompetanse. Aktørene pekte på behov for flere arenaer for å diskutere klima- og miljøkompetanse på tvers av sektoren og fag, mer samarbeid om fremtidens kandidater, økt søkelys på bestillerkompetanse og styrke miljø- og klimamessige vurderinger i allerede etablerte fagområder.

Workshop-arbeid med representanter fra bransjen under "Kompetanse for Grønn Omstilling"

Som en forlengelse av fokuset på klima og miljø og med økt fokus på drift, vedlikehold og forvaltning av eksisterende infrastruktur, ble det påbegynt et arbeid for å undersøke nødvendige kompetansedreininger innenfor drift og vedlikeholdsdomene. Arbeidet med tematikken og utforskning av tilhørende tiltak vil fortsette i 2023.

Kompetansehevende tiltak

Geoteknisk kompetanse fikk en del oppmerksomhet i 2022. Det har vært en tydelig flaskehals for sektoren, noe som er blitt behørig dokumentert og diskutert med flere arbeidslivsaktører og utdanningsaktører. Sammen med RIF, NGI og andre samarbeidspartnere tok Konnekt initiativ til å undersøke løsninger arbeidslivet og utdanningsaktørene kunne utvikle sammen for å bøte på det presserende behovet innenfor fagområdet. Dette initiativet resulterte blant annet i at OsloMet besluttet å opprette en ny masterspesialisering innenfor geoteknikk. Tett samarbeid mellom interessenter gjorde det mulig å utvikle et studium som vil tilbys både til ordinære studenter og til kvalifiserte fagfolk i arbeid allerede fra høst 2023.

Bransjen møttes til workshop på OsloMet for å komme med innspill til det nye masterprogrammet i Geoteknikk.

Utover Geoteknikk har Konnekt jobbet med flere kompetanseområder nær tilknyttet bygg- og konstruksjonsfagretningene. Det overordnede målet har vært å bidra til videreutvikling av studietilbud som er arbeidslivsrelevante og bidrar til mer kapasitet.

Eksempler på tiltak inkluderer:

- Opprettelse av en masterspesialisering innenfor infrastruktur ved OsloMet, som vil gi flere ingeniører med spisskompetanse til å løse samfunnsnødvendige oppgaver. Konnekt har bidratt til at innhold og sammensetning er tilpasset sektorens behov.
- Digitalisering av jernbaneteknisk faglig innhold ved NTNU i samarbeid med fagmiljø ved andre institusjoner og jernbanesektoren, noe som vil tilgjengeliggjøre viktig kunnskap for flere studenter og for sektoren.
- Øke undervisningskapasitet og -kompetanse innen fagfeltet betongrehabilitering ved NTNU gjennom bidrag fra samferdselssektoren i form av en professor II-stilling.
- Økt fokus på drift og vedlikehold av samferdselsinfrastruktur ved UiT for å utvikle et attraktivt utdanningstilbud som svarer på behov i sektoren og utvikler viktig kompetanse for regionen og landet.

Sektorens ønske om mer helhetlig sammensetting og bruk av klima- og miljøkompetanse ble tatt opp med flere utdanningsinstitusjoner gjennom dialog og innspill til flere utdanningsinstitusjoner. Dialog med NMBU resulterte i utvikling av emner om planlegging av bærekraftig samferdsel, planlegging av større arealinngrep og naturbaserte løsninger, og tematiske fagseminarer for academia og samferdselssektoren.

Innenfor etter- og videreutdanning rettet mot samferdsel, bidro Konnekt i utvikling og oppfølging av flere tilbud. Dette inkluderer erfaringsbasert master i veg, jernbane og transport (NTNU), Tunnelkolen (NTNU), Tunnelsikkerhetsstudie (UiS) og DigProsess (NMBU).

Attraktivitet

Konnekt har gjennomført og bidratt til flere initiativ for å vise fremtidige kandidater at samferdsel har mange attraktive karriereveier, og promotere studier ovenfor både studenter og personer i arbeid.

Konnekt har blant annet samlet inn oppgaveforslag med muligheter for samarbeid med arbeidslivet fra sektoraktører og publisert de på nettsidene våre. Disse oppgavene er promotert ovenfor studenter gjennom linjeforeninger og gjennom karrieredager ved enkelte universiteter og høyskoler. Statistikk om nettsidetrafikk viser at oppgavene blir jevnlig sett på og at besøkere bruker relativt god tid på å se gjennom samlingen.

For å styrke oppbygging og rekruttering av yrkesfaglig kompetanse ga Konnekt støtte til prosjektet «Ung i Bygg og Anlegg», et initiativ ledet av Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA).

Sammen med jernbaneaktører som benytter yrkesfaglig kompetanse for jernbanen, bidro Konnekt til kampanjen «Jenter i jernbanen». Kampanjens mål var å øke bevissthet om jernbanen som en interessant sektor å jobbe med.

Konnekt bidro blant annet til at det ble satt søkelys på spennende teknologinnføring innenfor veg og jernbane gjennom utdanningogjobb.no, til nytte for ungdommer som skal velge studier og karrierer.

Konnekt jobber også for at flere studenter skal få anledning til å samarbeide med sektoraktører i løpet av studietiden sin. Det bidrar til å øke studentenes kjennskap til sektoren og motiverer de til å fortsette studier og karrierer relevante for sektoren. Ett av initiativene i 2022 var en møteplass for utdanningsaktører og arbeidslivet om praksis- (og lignende) samarbeid mellom sektoren og utdanningsaktører. Målet var at flere virksomheter skal ha kjennskap til muligheter for å samarbeide med studenter og benytte seg av disse i større grad.

Et annet initiativ Konnekt gjennomførte var «Sustainnovation», en serie med workshops for studenter der bærekraftsproblemstillinger sto sentralt. Tverrfaglige studentgrupper fikk anledning til å lære om innovasjonsmetoder og anvende de på problemstillinger under veiledning fra «mentorer» fra samferdselssektoren gjennom en hel ettermiddag. Tilbakemeldingene fra studentene og mentorene var at slike arrangementer utfordrer og motiverer og synliggjør mulighetene i sektoren for å utgjøre en forskjell.

Vestfold og Telemark fylkeskommune var blant mentorene under “Sustainnovation”

Oppsummering og veien videre

Konnekt har gjennom 2022 styrket dialog med både utdanningsaktører og arbeidslivet og fått et bedre kunnskapsgrunnlag om kompetanse i samferdselssektoren. Til sammen har det bidratt til tettere samarbeid mellom sektoraktører om å synliggjøre kompetansebehov, og bedre samarbeid mellom sektoren og utdanningsaktører. I 2022 så vi at fellesinnsatsen skjer smidigere og leder til utvikling som vil gagne både utdanningsinstitusjoner og samferdselssektoren.

Konnekt vil fortsette å bygge videre på dette i 2023. Kompetanse for drift og vedlikehold, samt utnyttelse av digitale teknologier vil få økt fokus i tillegg til at vi vil fortsette innsats for klima- og miljøkompetanse.

Samferdselssektoren må fortsette å synliggjøre seg og spre informasjon om sektorens samfunnsoppdrag og mangfold av spennende utfordringer. Konnekt vil fortsette å bidra til at unge mennesker får med seg dette slik at de får lyst til å bruke sine evner innenfor samferdselssektoren.

